ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΟΠΑΙΔΩΝ 2002–2004

ΔΡΑΣΗ 2.5 Δημιουργία «εναλλακτικού» εκπαιδευτικού υλικού για το μάθημα της λογοτεχνίας Α΄ και Β΄ Γυμνασίου

κείμενα για το μάθημα της λογοτεχνίας

Α΄ Γυμνασίου

ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΑ: ΤΑ ΚΟΜΙΚΣ

επιμέλεια

Γρηγόρης Πασχαλίδης & Χρήστος Δανιήλ

Μπορεί ένα κομμάτι χαρτί να μιλήσει; Μπορούμε με λίγες γραμμές να σχεδιάσουμε ήρωες που πάνε σχολείο, έχουνε προβλήματα με τα μαθήματα, παίζουν με τους φίλους τους και συζητούν με τους γονείς τους; Ήρωες που διασκεδάζουν, κάνουνε πλάκες, διαβάζουν βιβλία και βλέπουν τηλεόραση; Ήρωες που θυμώνουν, μαλώνουν, φοβούνται, έχουν αγωνίες, αγαπούν. Οι ήρωες στα κόμικς, φτιαγμένοι με απλά σχέδια, με λίγα λόγια ή χωρίς καθόλου λόγια, είναι νεαροί σαν εσάς. Διαβάζοντας τις ιστορίες τους, ίσως τους αγαπήσετε, γιατί αυτοί οι μικροί χάρτινοι ήρωες έχουν τελικά πολύ ζωή μέσα τους, γιατί αυτοί οι μικροί χάρτινοι ήρωες ίσως τελικά σας μοιάζουν πολύ περισσότερο από ό,τι νομίζετε. Κι αν σας αρέσουν μπορεί στο τέλος, με λίγες γραμμές, να σχεδιάσετε τους δικούς σας ήρωες και να τους βάλετε να λένε τα λόγια που εσείς θέλετε. Γιατί, τελικά, με πολύ απλά μέσα, με λίγα λόγια, μπορούμε να συζητήσουμε για πολύ σοβαρά θέματα.

ΠΟΙΗΣΗ & ΤΡΑΓΟΥΔΙ

επιμέλεια

Μαρία Ζωγραφάκη & Ελένη Χοντολίδου

Τραγούδια, τραγούδια. Για μεγάλους αλλά και για παιδιά. Χαρούμενα αλλά και λυπημένα. Που μιλάνε για αγάπες, αλλά και για καημούς, για χορούς αλλά και για ξενιτειές. Τι κάνουμε άλλωστε όταν είμαστε χαρούμενοι; Τραγουδάμε. Ακόμα κι όταν πονάμε μπορεί να φέρουμε στα χείλη μας τα λόγια ενός τραγουδιού. Το τραγούδι είναι ο φίλος μας. Φέρνει κοντά τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από γλώσσα, φυλή, θρησκεία. Μιλάει στην καρδιά μας, καθώς και στο μυαλό μας. Μας παρασύρει ο ρυθμός και η αλήθεια του. Μας παίρνει μαζί του και μας ταξιδεύει. Έτσι και μεις ελπίζουμε να σας πάρουν μαζί τους τα τραγούδια μας. Να σας ταξιδέψουν σε κόσμους άλλους. Στη ζωή την ίδια που κρύβει μεγάλες χαρές, αλλά και λαχτάρες. Όπως και η μουσική…

Καλή ακρόαση!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ[1]

Η Μάγια *Μικρές Κυκλάδες* Μίκης Θεοδωράκης–Οδυσσέας Ελύτης
Ντόρα Γιαννακοπούλου

Όμορφη και παράξενη πατρίδα *Ο ήλιος ο ηλιάτορας*
Δημήτρης Λάγιος–Οδυσσέας Ελύτης
Γιώργος Νταλάρας

Η ποδηλάτισσα Μιχάλης Τρανουδάκης–Οδυσσέας Ελύτης
Αφροδίτη Μάνου

Κουβέντα μ' ένα λουλούδι *Δεκαοκτώ Λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας* Μίκης Θεοδωράκης–Γιάννης Ρίτσος
Ελένη Βιτάλη & Κώστας Καμένος

---

[1] *Το πρώτο όνομα είναι του συνθέτη, το δεύτερο του στιχουργού ή ποιητή, το τρίτο (μερικές φορές περισσότερα) του τραγουδιστή. Όπου υπάρχει ένα όνομα, λ.χ. Σαββόπουλος, αυτό σημαίνει ότι έχει γράψει ο ίδιος τη μουσική, τους στίχους και τραγουδά ο ίδιος.*

Το κυκλάμινο *Δεκαοκτώ Λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας* Μίκης Θεοδωράκης–Γιάννης Ρίτσος
Ελένη Βιτάλη & Κώστας Καμένος

Γεια σας τριαντάφυλλα *Όλη τη μουσική μες την αγάπη βάλε*
Μιχάλης Τερζής–Κωστής Παλαμάς
παιδική χορωδία

Λίγα γαρούφαλλα *Γράμματα στην αγαπημένη*
Μάνος Λοΐζος–Ναζίμ Χικμέτ & Γιάννης Ρίτσος
Μάνος Λοΐζος

Κεμάλ *Αντικατοπτρισμοί* Μάνος Χατζιδάκις–Νίκος Γκάτσος
Αλίκη Καγιαλόγλου & Μάνος Χατζιδάκις

Το τραγούδι της ξενιτειάς *Όμορφη πόλη*
Μίκης Θεοδωράκης–Ερρίκος Θαλασσινός
Γρηγόρης Μπιθικώτσης

Έλληνες, Τούρκοι κι Ιταλοί *Γράμματα απ' τη Γερμανία*
Μίκης Θεοδωράκης–Φώντας Λάδης
Αφροδίτη Μάνου

Τι έπαιξα στο Λαύριο *Η Ρεζέρβα* Διονύσης Σαββόπουλος

Μη μιλάς άλλο γι' αγάπη *Το φορτηγό* Διονύσης Σαββόπουλος

Ο μέρμηγκας *Τραγούδια του δρόμου* Μάνος Λοΐζος

Ο εφιάλτης της Περσεφόνης *Τα παράλογα*
Μάνος Χατζιδάκις–Νίκος Γκάτσος
Μαρία Φαραντούρη

Gidiyorum bu şehirden *Deliveren*
Sezen Aksu & Λίνα Νικολακοπούλου
Sezen Aksu & Χάρις Αλεξίου

Ο Έκτορας κι η Ανδρομάχη *Παραμύθι χωρίς όνομα*
Μάνος Χατζιδάκις–Ιάκωβος Καμπανέλλης
Λάκης Παπάς

Εδώ Λιλιπούπολη Νίκος Κυπουργός, Δημήτρης Μαραγκόπουλος & Λένα Πλάτωνος στίχοι Μαριανίνα Κριεζή
Ο χορός των μπιζελιών

Λένα Πλάτωνος, Αντώνης Κοντογεωργίου & Σαββίνα Γιαννάτου

Δεν είμαστε Ζουλού
Σπύρος Σακάς & Αντώνης Κοντογεωργίου

Μες στο μουσείο
Σπύρος Σακάς

Ο παπαγάλος *Το μαντήλι της νεράιδας: Τραγουδώντας τα παραμύθια*
Φένια Παπαδόδημα–Ζαχαρίας Παπαντωνίου
Μίλτος Πασχαλίδης

Η μαύρη γάτα *Τα μυστικά του κήπου*
Νίκος Κυπουργός–Δημήτρης Μαυρίκιος
Σπύρος Σακάς

Ήλιε μου *Τα μυστικά του κήπου*
Νίκος Κυπουργός–Λένα Κιτσοπούλου & Νίκος Κυπουργός
Βασίλης Παπακωνσταντίνου

Μίλα μου για μήλα Σταύρος Παπασταύρου–Ευγένιος Τριβιζάς
Σπύρος Σακάς

Η ΜΑΓΙΑ

Οδυσσέας Ελύτης

Η Πούλια πόχει εφτά παιδιά
Μέσ' απ' τούς ουρανούς περνά

Κάποτε λίγο σταματά
στο φτωχικό μου και κοιτά:

–Γεια σας τι κάνετε; Καλά;
–Καλά. Πώς είναι τα παιδιά;

–Τι να σας πω εκεί ψηλά
τα τρώει τ' αγιάζι κι η ερημιά

–Γι' αυτό πικραίνεσαι Κυρά
δε μου τα φέρνεις εδωνά;

–Ευχαριστώ μα 'ναι πολλά
θα σου τη φάνε τη σοδειά

–Δώσε μου καν την πιο μικρή
τη Μάγια την αστραφτερή

–Πάρ' τη λοιπόν κι έχε στο νου
πως θα 'σαι ο άντρας τ' ουρανού

Είπε. Και πριν βγάλω μιλιά
μου την καρφώνει στα μαλλιά

Λάμπουνε γύρω τα βουνά
τα χέρια μου βγάνουν φωτιά

Κι η Πούλια πόχει εφτά παιδιά
φεύγει και μ' αποχαιρετά.

Μίκης Θεοδωράκης *Μικρές Κυκλάδες*
τραγούδι: Ντόρα Γιαννακοπούλου

ΟΜΟΡΦΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΞΕΝΗ ΠΑΤΡΙΔΑ [Ο ΗΛΙΟΣ]

Οδυσσέας Ελύτης

'Ομορφη και παράξενη πατρίδα
Ωσάν αυτή που μου 'λαχε δεν είδα

Ρίχνει να πιάσει ψάρια πιάνει φτερωτά
Στήνει στη γη καράβι κήπο στα νερά

Κλαίει φιλεί το χώμα ξενιτεύεται
Μένει στους πέντε δρόμους αντρειεύεται

Κάνει να πάρει πέτρα τηνε παρατά
Κάνει να τη σκαλίσει βγάνει θάματα

Μπαίνει σ' ένα βαρκάκι πιάνει ωκεανούς
Ξεσηκωμούς γυρεύει θέλει τύραννους

Δημήτρης Λάγιος *Ο ήλιος ο ηλιάτορας*
τραγούδι: Γιώργος Νταλάρας

Η ΠΟΔΗΛΑΤΙΣΣΑ

Οδυσσέας Ελύτης

Το δρόμο πλάι στη θάλασσα περπάτησα
πού 'κανε κάθε μέρα η ποδηλάτισσα

Βρήκα τα φρούτα που 'χε το πανέρι της
το δαχτυλίδι που 'πεσε απ' τό χέρι της

Βρήκα το κουδουνάκι και το σάλι της
τις ρόδες το τιμόνι το πεντάλι της

Βρήκα τη ζώνη της βρήκα σε μιαν άκρη
μια πέτρα διάφανη που 'μοιαζε με δάκρυ

Τα μάζεψα ένα ένα και τα κράτησα
κι έλεγα πού 'ναι πού 'ναι η ποδηλάτισσα

Την είδα να περνά πάνω απ' τα κύματα
την άλλη μέρα πάνω από τα μνήματα

Την τρίτη νύχτωσ' έχασα τ' αχνάρια της
στους ουρανούς ανάψαν τα φανάρια της.

Μιχάλης Τρανουδάκης *Η ποδηλάτισσα*
τραγούδι: Αφροδίτη Μάνου

ΚΟΥΒΕΝΤΑ Μ' ΕΝΑ ΛΟΥΛΟΥΔΙ

Γιάννης Ρίτσος

–Κυκλάμινο, κυκλάμινο, στου βράχου τη σκισμάδα,
πού βρήκες χρώματα κι. ανθείς, πού μίσχο και σαλεύεις;

–Μέσα στο βράχο σύναζα το γαίμα στάλα–στάλα,
μαντίλι ρόδινο έπλεξα κ' ήλιο μαζεύω τώρα.

Μίκης Θεοδωράκης *Δεκαοκτώ Λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας,*
τραγούδι: Ελένη Βιτάλη & Κώστας Καμένος

Μίκης Θεοδωράκης *Δεκαοκτώ Λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας,*
τραγούδι: Ελένη Βιτάλη & Κώστας Καμένος

ΤΟ ΚΥΚΛΑΜΙΝΟ

Γιάννης Ρίτσος

Μικρό πουλί τριανταφυλλί, δεμένο με κλωστίτσα,
με τα σγουρά φτεράκια του στον ήλιο πεταρίζει,

Κι αν το τηράξεις μια φορά θα σου χαμογελάσει
κι αν το τηράξεις δυο και τρεις θ' αρχίσεις το τραγούδι.

Μίκης Θεοδωράκης *Δεκαοκτώ Λιανοτράγουδα της πικρής πατρίδας,*
τραγούδι: Ελένη Βιτάλη & Κώστας Καμένος

ΓΕΙΑ ΣΑΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΑ
Κωστής Παλαμάς

– Γεια σας τριαντάφυλλα
και γιασεμιά!

– Στου βράχου φέρτε με
την κυκλαμιά.

– Πάει της καλύβας μου
το χελιδόνι.

– Του κάμπου δώστε μου
την ανεμώνη.

– Πάει κι' η ηλιογέννητη
καλοκαιριά.

– Καλό στα σύγνεφα
με το βοριά!

–Αϊ Γιώργης έφυγε,
τ' Απρίλη η χάρη...

– Δόξα στ' αδέλφι του
στον καβαλλάρη,

χινοπωριάτικος
με τ' άλογό του,

περνά και είν έρωτας
το πρόσωπό του.

Μιχάλης Τερζής *Όλη τη μουσική μες την αγάπη βάλε*
τραγούδι: παιδική χορωδία

ΛΙΓΑ ΓΑΡΟΥΦΑΛΑ
Ναζίμ Χικμέτ (απόδοση Γιάννης Ρίτσος)

Λίγα γαρούφαλλα απομένουν στις γλάστρες
Στον κάμπο θάχουν κιόλας οργώσει τη γης
Ρίχνουν το σπόρο
Έχουν μαζέψει τις ελιές.
Όλα ετοιμάζονται για το χειμώνα
Σκάβουν για να φυτέψουν τα βλαστάρια της άνοιξης.

Κ' εγώ γεμάτος απ' την απουσία σου
Φορτωμένος με την ανυπομονησία μεγάλων ταξιδιών
Περιμένω σαν αγκυροβολημένο φορτηγό
μέσα στην Προύσα.

Μάνος Λοΐζος *Γράμματα στην αγαπημένη*
τραγούδι: Μάνος Λοΐζος

ΚΕΜΑΛ
Νίκος Γκάτσος

Ακούστε τώρα την ιστορία του Κεμάλ, ενός νεαρού πρίγκηπα της Ανατολής, απόγονου του Σεβάχ του θαλασσινού, που νόμισε ότι μπορεί ν' αλλάξει τον κόσμο. Αλλά πικρές οι βουλές του Αλλάχ και σκοτεινές οι ψυχές των ανθρώπων...

Στης Ανατολής τα μέρη
μια φορά κι έναν καιρό
ήταν άδειο το κεμέρι
μουχλιασμένο το νερό.

Στη Μοσούλη στη Βασόρα
στην παλιά τη χουρμαδιά
πικραμένα κλαίνε τώρα
της ερήμου τα παιδιά.

Κι ένας νέος από σόι
και γενιά βασιλική
αγροικάει το μοιρολόι
και τραβάει κατά κει.

Τον κοιτάν οι βεδουίνοι
με ματιά λυπητερή
κι όρκο στον Αλλάχ τους δίνει
πως θ' αλλάξουν οι καιροί.

Σαν ακούσαν οι αρχόντοι
του παιδιού την αφοβιά
ξεκινάν με λύκου δόντι
και με λιονταριού προβιά.

Απ' τον Τίγρη στον Ευφράτη
κι απ' τη γη στον ουρανό
κυνηγάν τον αποστάτη
να τον πιάσουν ζωντανό.

Πέφτουν πάνω τους τα στίφη
σαν ακράτητα σκυλιά
και τον πάνε στο Χαλίφη
να του βάλει τη θηλειά.

Μαύρο μέλι, μαύρο γάλα
ήπιε κείνο το πρωί
πριν αφήσει στην κρεμάλα
τη στερνή του την πνοή.

Με δυο γέρικες καμήλες
μ' ένα κόκκινο φαρί
στου παράδεισου τις πύλες
ο Προφήτης καρτερεί.

Πάνε τώρα χέρι–χέρι
κι είναι γύρω συννεφιά
μα της Δαμασκού τ' αστέρι
τους κρατούσε συντροφιά.

Σ' ένα μήνα, σ' ένα χρόνο
βλέπουν μπρος τους τον Αλλάχ
που από τον ψηλό του θρόνο
λέει στον άμυαλο Σεβάχ:

«Νικημένο μου ξεφτέρι
δεν αλλάζουν οι καιροί
με φωτιά και με μαχαίρι
πάντα ο κόσμος προχωρεί».

Καληνύχτα, Κεμάλ. Αυτός ο κόσμος δε θ' αλλάξει ποτέ. Καληνύχτα...

Μάνος Χατζιδάκις *Αντικατοπτρισμοί*
τραγούδι: Αλίκη Καγιαλόγλου, αφηγητής: Μάνος Χατζιδάκις

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΗΣ ΞΕΝΙΤΕΙΑΣ

Ερρίκος Θαλασσινός

Φεγγάρι μάγια μούκανες
και περπατώ στα ξένα
είναι το σπίτι ορφανό
αβάσταχτο το δειλινό
και τα βουνά κλαμένα

Στείλε ουρανέ μου ένα πουλί
να πάει στη μάνα υπομονή

Στείλε ουρανέ μου ένα πουλί
ένα χελιδονάκι
να πάει να χτίσει τη φωλιά
στου κήπου την κορομηλιά
δίπλα στο μπαλκονάκι

Στείλε ουρανέ μου ένα πουλί
να πάει στη μάνα υπομονή
δεμένη στο μαντίλι
προικιά στην αδελφούλα μου
και στη γειτονοπούλα μου
γλυκό φιλί στα χείλη

Στείλε ουρανέ μου ένα πουλί
να πάει στη μάνα υπομονή

Μίκης Θεοδωράκης *Όμορφη πόλη*
τραγούδι: Γρηγόρης Μπιθικώτσης

ΕΛΛΗΝΕΣ, ΤΟΥΡΚΟΙ ΚΙ ΙΤΑΛΟΙ

Φώντας Λάδης

Έλληνες, Τούρκοι κι Ιταλοί
πήξανε τη Γερμανία,
λες και κάναν κατοχή
έξω απ' τη καγκελαρία.

Έλληνες, Τούρκοι κι Ιταλοί
παρατήσαν τους καυγάδες,
σκέφτονται τα σπίτια τους
και τις δόλιες τις μανάδες.

Έλληνες, Τούρκοι κι Ιταλοί
κατέβηκαν σ' απεργία,
γιατί δύο Ισπανοί
θάφτηκαν στα μεταλλεία.

Πες στον παπα–Σταύρο,
προσευχή να κάνει,
πες στον μουεζίνη,
πες και στον ιμάμη.

Μίκης Θεοδωράκης *Γράμματα απ' τη Γερμανία*
τραγούδι: Αφροδίτη Μάνου

ΤΙ ΕΠΑΙΞΑ ΣΤΟ ΛΑΥΡΙΟ

Διονύσης Σαββόπουλος

Δεν ξέρω τι να παίξω στα παιδιά
στην αγορά στο Λαύριο
είμαι μεγάλος με τιράντες και γιαλιά
κι όλο φοβάμαι το αύριο.

Πώς να κρυφτείς απ' τα παιδιά
έτσι κι αλλιώς τα ξέρουν όλα
και μας κοιτάζουν με μάτια σαν κι αυτά
όταν ξυπνούν στις δύο η ώρα

Ζούμε μέσα σ' ένα όνειρο που τρίζει
σαν το ξύλινο ποδάρι της γιαγιάς μας
μα ο χρόνος ο αληθινός
σαν μικρό παιδί είναι εξόριστος
μα ο χρόνος ο αληθινός
είν' ο γιος μας ο μεγάλος κι ο μικρός.

Δεν ξέρω τι να παίξω στα παιδιά
μα ούτε και στους μεγάλους
πάει καιρός που έχω μάθει ξαφνικά
πως είμαι ασκημοπαπαγάλος.

Πώς να τα κρύψεις όλ' αυτά
έτσι κι αλλιώς τα ξέρουν όλοι
και σε κοιτάζουν με μάτια σαν κι αυτά
όταν γυρνάς μέσα στην πόλη.

Διονύσης Σαββόπουλος *Η Ρεζέρβα*
τραγούδι: Διονύσης Σαββόπουλος

ΜΗ ΜΙΛΑΣ ΑΛΛΟ ΓΙ' ΑΓΑΠΗ

Διονύσης Σαββόπουλος

μία η άνοιξη ένα το σύννεφο χρυσή η βροχή
βροχή που χόρευε σε κάμπο ώριμο ως το πρωί
σαν στάχυα έλυσες πάνω στους ώμους μου χρυσά μαλλιά
σαν στάχυ χόρευες σαν στάχυα αμέτρητα ήταν τα φιλιά

μία ή θάλασσα ένας ό ήλιος της γλάροι λευκοί
ήλιος και θάλασσα γλυκό κορίτσι ζεστό πρωί
πρωί κι ορθάνοιξα τα δυο σου πέταλα μ' ένα φιλί
κι εσύ μου χάρισες όλη την άνοιξη σ' ένα κορμί

μη μιλάς άλλο γι' αγάπη η αγάπη είναι παντού
στην καρδιά μας στη ματιά μας τρώει τα χείλη τρώει το νου
όταν θα 'χουμε υποφέρει καλημέρα θα μας πει
θα μας φύγει θα ξανάρθει κι όλο πάλι απ' την αρχή

χθες ήταν έρωτας χθες ήταν σύννεφο χρυσή βροχή
χθες ήταν θάλασσα γλάρος που χόρευε με το πρωί
τώρα είν' η σιωπή τώρα είν' η λησμονιά κι ο χωρισμός
κι όλα τ' αστέρια του θαρρείς πως έσβησε ο ουρανός

Διονύσης Σαββόπουλος *Το φορτηγό*
τραγούδι: Διονύσης Σαββόπουλος

Ο ΜΕΡΜΗΓΚΑΣ
Μάνος Λοΐζος

Ένας μέρμηγκας κουφός
με πήρε απ' το χέρι
είμαι λέει ο πιο σοφός
σ' ολόκληρο τ' ασκέρι
Και τα μικρά του τα μερμηγκάκια
χειροκροτάνε μ' ενθουσιασμό

εν–δυο προσκυνάμε
εν–δυο πολεμάμε
εν–δυο δεν πεινάμε

Τα βολεύεις μια χαρά
σπουδαίο μου μερμήγκι
όμως πρόσεξε καλά
τ' ωραίο σου λαρύγκι
Και τα μικρά του τα μερμηγκάκια
χειροκροτάνε μ' ενθουσιασμό

εν–δυο προσκυνάμε
εν–δυο πολεμάμε
εν–δυο μα πεινάμε

Πριν προφτάσω να του πω
το σύστημα ν' αλλάξει
πλάκωσε όλο το χωριό
τον μέρμηγκα να χάψει
Και τα μικρά του τα μερμηγκάκια
χειροκροτάνε μ' ενθουσιασμό

εν–δυο προσκυνάμε
εν–δυο μα πεινάμε
εν–δυο θα σε φάμε

Μάνος Λοΐζος, *Τα τραγούδια του δρόμου*
τραγούδι: Μάνος Λοΐζος

Ο ΕΦΙΑΛΤΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΣΕΦΟΝΗΣ
Νίκος Γκάτσος

Εκεί που φύτρωνε φλισκούνι κι άγρια μέντα
κι έβγαζε η γη το πρώτο της κυκλάμινο
τώρα χωριάτες παζαρεύουν τα τσιμέντα
και τα πουλιά πετούν ψηλά στην υψικάμινο.

Εκεί που σμίγανε τα χέρια τους οι μύστες
Ευλαβικά πριν μπουν στο θυσιαστήριο
τώρα πετάνε τ' αποτσίγαρα οι τουρίστες
και το καινούριο πάν να δουν διυλιστήριο

Εκεί που η θάλασσα γινόταν ευλογία
κι ήταν ευχή του κάμπου τα βελάσματα
τώρα καμιόνια κουβαλάν στα ναυπηγεία
άδεια κορμιά, σιδερικά, παιδιά κι ελάσματα

Κοιμήσου Περσεφόνη
στην αγκαλιά της γης
Στου κόσμου το μπαλκόνι
ποτέ μην ξαναβγείς

Μάνος Χατζιδάκις *Τα παράλογα*

GIDIYORUM BU ŞEHIRDEN

Sezen Aksu– *Λίνα Νικολακοπούλου*

(Ελεύθερη απόδοση)

Gidiyorum yine bu şehirden Φεύγω ξανά απ' αυτή την πόλη
Ayaklarim geri geri φεύγω χωρίς τη θέλησή μου.
Tekerlekler almış başını Οι ρόδες τρέχουν
Dönüyor dönüyor. κυλούν από μόνες τους.
Sanki bütün büyük aşkların ortak kaderi Λες και είναι κοινή μοίρα σ'
Ah beni en çok bu kahrediyor. όλους τους μεγάλους έρωτες
Αχ, πιο πολύ αυτό με βασανίζει
Ah beni beni Αχ, πού να πάω,
Vah beni beni τι να κάνω;
Nerelere gideyim, nasıl edeyim? Πάρε με,
Al beni beni αγκάλιασέ με
Sar beni beni Αν δεν μ' αγκαλιάσεις
Saramazsan eğer körfeze bırak Άφησέ με στη θάλασσα
Gurup ile söneyim. Να σβήσω με το δειλινό.

Με το ίδιο βήμα θα γυρίσω
Με κείνο που έφτανα συχνά
Στην πόλη αυτή που τώρα ξανά
Πάω πίσω, πουθενά.
Τον ίδιο δρόμο θα γυρίσω
Μονάχη όπως γυρνάει κι η γη
Γραμμές θολές κι οι ρόδες τρελές
Κι όλο πίσω πάω λες.

Κρύβει γκρεμούς –μ' ακούς;
Πάντα του έρωτα η στροφή
Άπιαστους σφυγμούς και καταστροφή.
Όσοι αγαπούν– μ' ακούς;
Μοίρα του έρωτα, στροφή
Αχ, αυτοί να πουν
Μια καταστροφή.

Αχ, δεν ωφελεί
Να 'ρθει η ανατολή
Πρέπει να φύγω πριν σε ποθήσω πιο πολύ.
Αχ, καρδιά φτωχή
Στην αγκαλιά του χθες
Έμοιαζα με βροχή
Και με 'πινε όλη η γη (δις)

Sezen Aksu *Deliveren*
τραγούδι: Sezen Aksu/ Χάρις Αλεξίου

Ο ΕΚΤΟΡΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΔΡΟΜΑΧΗ
Ιάκωβος Καμπανέλλης

Από το Τρωικό κάστρο η Ανδρομάχη
στον Έκτορα που κίναε για τη μάχη
φώναξε με φωνή φαρμακωμένη:

«Στρατιώτη μου τη μάχη θα κερδίσει
όποιος πολύ το λαχταρά να ζήσει.
Όποιος στη μάχη πάει για να πεθάνει
στρατιώτη μου για πόλεμο δεν κάνει».

Έτσι και μένα η κόρη του Γαβρίλη
σαν έφευγα στις 20 του Απρίλη
μου φώναξε ψηλά από το μπαλκόνι:

«Στρατιώτη αν θες τη μάχη να κερδίσεις
μια κοπελίτσα κοίτα ν' αγαπήσεις.
Όποιος το γυρισμό του όρκο δεν κάνει
στρατιώτη μου τον πόλεμο τον χάνει».

Μάνος Χατζιδάκις *Παραμύθι χωρίς όνομα*
τραγούδι: Λάκης Παπάς

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΜΠΙΖΕΛΙΩΝ

Μαριανίνα Κριεζή

Το χοντρό μπιζέλι χορεύει τσιφτετέλι
χορεύει τσιφτετέλι στο χορό των μπιζελιών.
Και τα κολοκυθάκια χτυπάνε παλαμάκια,
πάνω στην πρασινάδα και πάνω στο γκαζόν.

Μ' ένα πράσινο καινούριο παπιγιόν
προχωρώ για το χορό των μπιζελιών.
Ήρθε η ώρα πια κι γω
να χορέψω με λαχτάρα
αγκαλιά με μια αγκινάρα
το πρώτο μου ταγκό.

Βλήτα και σπανάκι χορεύουνε συρτάκι,
χορεύουνε συρτάκι στο χορό των μπιζελιών.
Κι η μπάμια η μεγάλη χορεύει πεντοζάλι
πάνω στην πρασινάδα και πάνω στο γκαζόν.

Λένα Πλάτωνος *Εδώ Λιλιπούπολη*
τραγούδι: Λένα Πλάτωνος, Αντώνης Κοντογεωργίου & Σαβίνα Γιαννάτου

ΔΕΝ ΕΙΜΑΣΤΕ ΖΟΥΛΟΥ

Μαριανίνα Κριεζή

Τη μέρα κείνη την αρχαία
των προπαππούδων η παλιά τρελοπαρέα
αποβιβάστηκε με μπόγους και μπαούλα
στου Κάβο–Μπλούμ τη χρυσορόδινη μυτούλα.

Και τα βουνά ετούτα ακόμα
αντιλαλούν απ' το σουξέ που τραγουδούσαν μ' ένα στόμα:

«Δεν είμαστε Ζουλού,
δεν είμαστε Παπούα
είμαστε η άγρια φυλή των Λιλιπούα!»

Της αποβάσεως τη μέρα
την εγιορτάζουμε όλοι, μέρα παρά μέρα
περικυκλώνοντας με βάρκες και φελούκες
τον Κάβο–Μπλούμ και του πετάμε στρακαστρούκες.

Κι αέρας, κύματα και χώμα
αντιλαλούν απ' το σουξέ που τραγουδάμε μ' ένα στόμα:

«Δεν είμαστε Ζουλού,
δεν είμαστε Παπούα
είμαστε δισέγγονα των άγριων Λιλιπούα».

Δημήτρης Μαραγκόπουλος *Εδώ Λιλιπούπολη,*
τραγούδι: Σπύρος Σακκάς & Αντώνης Κοντογεωργίου

ΜΕΣ ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ
Μαριανίνα Κριεζή

Μες στο μουσείο, μες στο μουσείο,
μια μέρα μπήκα με φόρα και γω.
Μη με τραβάτε, μη μου κολλάτε
απ' το μουσείο δε θέλω να βγω.

Τρέχω–τρέχω μες στα δωμάτια
μ' όλου του κόσμου τους θησαυρούς
που δεν τους χωράει ανθρώπου νους!

Αχ το μουσείο, αχ το μουσείο
φεγγοβολάει σαν άστρο χρυσό.
Δε θέλω μπάλα, ούτε τραμπάλα,
δε θέλω ούτε να παίξω κουτσό.

Θέλω–θέλω–θέλω μουσείο,
θέλω να βλέπω τους θησαυρούς
που δεν τους χωράει ανθρώπου νους!

Μη με τραβάτε, μη μου κολλάτε,
απ' το μουσείο δε θέλω να βγω.
Μες το μουσείο, μες στο μουσείο
θέλω να γίνω πορτρέτο κι γω.

Νίκος Κυπουργός *Εδώ Λιλιπούπολη,*
τραγούδι: Σπύρος Σακκάς

Ο ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ
Ζαχαρίας Παπαντωνίου

Σαν έμαθε τη λέξη καλησπέρα
ο παπαγάλος είπε ξαφνικά:
«είμαι σοφός γνωρίζω ελληνικά
τι κάθομαι εδώ πέρα».

Την πράσινη ζακέτα του φορεί
και στο συνέδριο των πουλιών πηγαίνει,
την πράσινη ζακέτα του φορεί
για να τους πει μια γνώμη φωτισμένη.

Παίρνει μια στάση λίγο σοβαρή
ξεροβήχει, κοιτάζει λίγο πέρα
παίρνει μια στάση
και τους λέει: «καλησπέρα».

Ο λόγος του θαυμάστηκε πολύ
«τι διαβασμένος» λένε «ο παπαγάλος
θα 'ναι σοφός αυτός πολύ μεγάλος
αφού μπορεί κι' ανθρώπινα μιλεί.

Απ' τις Ινδίες φερμένος ποιος το ξέρει
πόσα βιβλία μαζί του να 'χει φέρει
με τι σοφούς θα μίλησε και πόσα θα ξέρει
στων γραμματικών τη γλώσσα.

Κυρ παπαγάλε θα 'χουμε την τύχη
να ακούσουμε τι λες και παραπέρα»
ο παπαγάλος βήχει ξεροβήχει
μα τι να πει, ξανάπε: «καλησπέρα».

Φένια Παπαδόδημα *Το μαντήλι της νεράιδας: τραγουδώντας τα παραμύθια,*
σύνθεση: Μίλτος Πασχαλίδης
τραγούδι: Μίλτος Πασχαλίδης

Η ΜΑΥΡΗ ΓΑΤΑ
Δημήτρης Μαυρίκιος

Αν σου τύχει μαύρη γάτα
φέρνει μαύρη γρουσουζιά
μαύρα φοβερά μαντάτα
φτώχεια, πείνα, παγωνιά

Τον σπασμένο τον καθρέφτη
ξεπερνάει σε γκαντεμιά
(φέρνει) και ληστή και κλέφτη
και μπαμπούλα και φονιά

Θέλουν ξόρκια οι μαύροι γάτοι
βάλε σκόρδα, χαϊμαλιά
φυλαχτό, γαλάζιο μάτι
μη σε πιάνει η βασκανιά

Νίκος Κυπουργός *Τα μυστικά του κήπου*
τραγούδι: Σπύρος Σακκάς

ΗΛΙΕ ΜΟΥ
Λένα Κιτσοπούλου, Νίκος Κυπουργός

Μέσα απ' το παράθυρό μου
έκλεψες το όνειρό μου
ήλιε μου

Πήγες νο κρυφτείς, μα σ' είδα
ξέφυγε μια ηλιαχτίδα
ήλιε μου

Είδες κιόλας τόσα μέρη
κι είναι ακόμα μεσημέρι
ήλιε μου

Μα πού πας, πού βασιλεύεις
ποιο βασίλειο γυρεύεις
ήλιε μου

Τ' όνειρο που μου 'χεις πάρει
θα το φέρει το φεγγάρι
ήλιε μου

Νίκος Κυπουργός *Τα μυστικά του κήπου*
τραγούδι: Βασίλης Παπακωνσταντίνου

ΜΙΛΑ ΜΟΥ ΓΙΑ ΜΗΛΑ

Ευγένιος Τριβιζάς

Μίλα μου για μήλα
μη μου μιλάς για κοτσάνια ούτε για φύλλα
δε θέλω ούτε μπιμπερό ούτε πιπίλα
θέλω μόνο να μου μιλάς για μήλα.

Μίλα μου για μήλα
μη μου μιλάς για πρασινάδα ή για μαυρίλα
δε θέλω άλλο ούτε καμήλα
θέλω μόνο να μου μιλάς για μήλα.

Μίλα μου για μήλα
μη μου μιλάς για τον Κομφούκιο ή τον Αττίλα
δε θέλω ούτε βόλους ούτε μήλα
θέλω μόνο να μου μιλάς για μήλα.

Μίλα μου για μήλα μόνο
Μια μέρα, ένα μήνα, ένα χρόνο.

Σταύρος Παπασπύρου *Μίλα μου για μήλα*
τραγούδι: Σπύρος Σακάς

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

επιμέλεια
Βενετία Αποστολίδου
Δημήτρης Αδαμίδης, Διονύσης Μάνεσης
& Αντιγόνη Τσαρμποπούλου

Μπορούμε να διαβάσουμε … παίζοντας;
Μπορούμε να παίξουμε … διαβάζοντας;
Ελάτε να το προσπαθήσουμε μαζί στις σελίδες που ακολουθούν διαβάζοντας…για παιχνίδια, πολλά παιχνίδια, μοντέρνα παιχνίδια ή και παλιότερα, άλλα που ξεχάστηκαν και άλλα που παίζονται ακόμη και σήμερα. Παιχνίδια στο σπίτι ή στη γειτονιά, ίδια σε όλα τα μέρη του κόσμου ή και διαφορετικά, παιχνίδια όπως αυτά που παίζατε και εσείς μικροί ή αυτά που σας συντροφεύουν τώρα καθώς μεγαλώνετε. Παιχνίδια με αντικείμενα, με δεξιοτεχνία και δύναμη, με φαντασία και λέξεις, παιχνίδια μοναχικά ή με φίλους…
Γιατί όπως όλα τα παιχνίδια, έτσι και το διάβασμα 'παίζεται' καλύτερα …με παρέα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μίκης Θεοδωράκης, «Τα παιδικά μου παιχνίδια», από τον τόμο *Χάριν παιδιάς*, επιμ. Ι. Ηλιοπούλου. Αθήνα: Ικαρος, 2001

Διονύσης Σαββόπουλος, «Το μαγικό παιχνίδι», από τον τόμο *Χάριν παιδιάς*, επιμ. Ι. Ηλιοπούλου. Αθήνα: Ικαρος, 2001

Τζιάννι Ροντάρι, «Μπριφ, μπρουφ, μπραφ», από το στο *Παραμύθια από το τηλέφωνο.* Αθήνα: Τεκμήριο, 1979

Μάρκος Μέσκος, «Κράτη», από το *Παιχνίδια στον παράδεισο.* Αθήνα: Νεφέλη

Κυριάκος Ντελόπουλος, *Ο Άκης και οι άλλοι.* Αθήνα: Καστανιώτης, 1998. σσ. 165–176

Κυριάκος Ντελόπουλος, *Ο Άκης στα όπλα.* Αθήνα: Καστανιώτης, 2002

Μαρία Κονδύλη, *Τετράδιον πρόχειρον 1963–1964.* Αθήνα: Μεταίχμιο, 2001

Ζέη, Άλκη, «Το γιό–γιό», από τον τόμο *Χάριν παιδιάς*, επιμ. Ι. Ηλιοπούλου. Αθήνα: Ικαρος, 2001

Δέσποινα Πανταζή, «Τα γυαλάκια», στο *Σ' έβλεπα, ω πόλη, απ' τη μεριά της θάλασσας*. Αθήνα: Καστανιώτης, 1997

Ρενέ Γκοσινί & Ζαν Ζακ Σανπέ, «Η μικρή Λουίζα», από το *Ο μικρός Νικόλας*/μτφρ. Ανδρέας Καρακίτσιος. Αθήνα: Σύγχρονοι ορίζοντες, 2000